

KONYA MERİDOSU KOÇLARININ SPERMATOLOJİK ÖZELLİKLERİ ÜZERİNDE ARAŞTIRMALAR

(Ön Rapor)

Studies on spermatologic features of Konya Merino rams.

Melih AKSOY¹

Tevfik TEKELİ¹

Kenan ÇOYAN¹

Fikret KARACA²

Evcil hayvanlarda döl verimi; et, süt, yapağı gibi ekonomik yönden önem taşıyan diğer verimlerin sürekliliğinin sağlanabilmesi açısından büyük önem taşır. Özellikle az sayıdaki erkek damızlığın fazla sayıdaki dişi hayvanın tohumlanmasında kullanıldığı türlerde spermatolojik özelliklerin iyi bilinmesi başarılı bir sun'i tohumlama uygulamasının yapılabilmesi ve spermanın sulandırma oranlarının tespit edilebilmesi için gereklidir.

Hayvanlarda döl verimi üzerinde etkili olan beslenme, genetik, yaş, ısı, ışık gibi faktörler spermatolojik özellikler üzerinde de etki yapmaktadır (3). Değişik ırklardan koçların spermatolojik özellikleri de az veya çok farklılıklar göstermektedir (5). Türkiyede yapılan çalışmalarda merinos ırkı koçlarda sperma miktarı, motilite, yoğunluk, canlı spermatozoon oranı ve anormal spermatozoon oranları sırasıyla 1.19 ml, % 90, 2492×10^6 /ml, %90 ve % 14.9 olarak tespit edilmiştir (2). Aynı konuda çalışan Gökçen (1), ortalama sperma miktarını 1.48 ml, spermatozoon yoğunluğunu 3.0×10^9 /ml, anormal spermatozoon oranını da %5 olarak bildirmiştir. Çevirme melezlemesi sonrasında geliştirilen, çoğunlukla Konya ve İç Anadolu Bölgesinde yetiştirilen Konya Merinosu (%20 Akkaraman %80 Alman Et Merinosu) koçlarının spermatolojik özelliklerine ilişkin yayınlar yetersiz düzeydedir. Bu ön çalışmada Konya Merinosu koçlarının spermatolojik özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma, Konya Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsüne ait iki yaşlı toplam 6 adet Konya Merinosu koç üzerinde yürütüldü. Konya ili yakın çevresi için aşım sezonu içerisinde kabul edilen Kasım ayı süresince her bir koçtan haftada iki kez olmak üzere toplam 8 sperma örneği toplandı. Sperma örnekleri suni vajen yardımıyla elde edildi. Araştırma süresince koçlara normal rasyona ek olarak herhangi bir ek gıda maddesi verilmedi.

Toplanan sperma örneklerinde Tekin (6)'in bildirdiği yöntemlerle sperma miktarı, motilite, yoğunluk ve anormal spermatozoon oranları belirlendi.

Tüm koçlara ilişkin ortalama spermatolojik değerler Tablo 1' de sunulmuştur.

Buna göre; sperma hacmi, motilite, yoğunluk ve anormal spermatozoon oranlarına ilişkin olarak belirlenen değerler, Gökçen (1), Özkoca (2) ve Soylu (4)'ün bulgularına yakın olarak elde edilmiştir. Bu çalışmada spermatozoon yoğunluğunun ve motilite değerlerinin anılan araştırmacıların bulgularına göre daha düşük olmasının çalışmanın aşım sezonu sonuna rastlamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, Konya Merinosu koçlarında ortalama sperma miktarı 0.9 ml, motilite %76.7, yoğunluk 2.68×10^9 /ml ve anormal spermatozoon oranı da % 6.17 olarak tespit edilmiş, benzeri çalışmaların tüm bir yılı kapsayacak biçimde ve daha geniş çapta yürütülmesinin yararlı olacağı kanısına varılmıştır.

KAYNAKLAR

1. Gökçen H (1976) Koç spermasının kimi özellikleri, dondurulması ve dondurulan spermanın döl verimi üzerinde araştırmalar. Doktora tezi. Ankara.
2. Özkoca A (1965) Lalahan Zootekni Araştırma Enstitüsün de yetiştirilen Merinos koçlarının ve Ankara Keçisi tekelerinin sperma özellikleri üzerinde araştırmalar. L.Z.A.E.D., 5, 19-25.
3. Sevinç A (1984) Döleme ve Sun'i Tohumlama. A.Ü Veteriner Fakültesi Yayınları: 397. Üçüncü Baskı. A.Ü. Basımevi. Ankara.
4. Soylu K. (1988) Çeşitli sulandırıcılar ve yöntemler kullanılarak dondurulan koç spermalarının bazı spermatolojik özellikleri üzerinde araştırmalar. Doktora tezi. İstanbul.
5. Soylu K, Gökçen H, Tümen H, Doğan I (1991) Değişik ırklarda ithal koçların bazı androlojik özellikleri üzerinde araştırmalar. Hay. Arşt. Derg., 1, 15-18.
6. Tekin N (1990) Erkek üreme organlarının muayenesi (Androlojik Muayeneler) Editör: E. Alaçam, Theriogenoloji. Nuru Mat-bacılık A.Ş. Ankara.

Tablo 1. Çalışma Bulguları

Koç No	Sperma miktarı (ml)	Motilite %	Spermatozoon yoğunluğu (ml)	Anormal spermatozoon oranı (%)
45	0.9	83	2.57×10^9	4
122	0.8	70	2.50×10^9	13
27	0.6	71	2.55×10^9	6
39	1.2	88	3.05×10^9	4
157	0.9	83	2.66×10^9	4
59	1.0	65	2.72×10^9	6

1 : S.Ü. Veteriner Fakültesi - KONYA.

2 : Y.Y.Ü. Veteriner Fakültesi-VAN.